

Verslag op hoofdlijnen

Via www.internetconsultatie.nl/tabaks- en rookwarenbesluit is vanaf 6 juli 2017 tot en met 3 september 2017 aan een ieder de mogelijkheid geboden te reageren op het ontwerp van een wijziging van het Tabaks- en rookwarenbesluit en de bijbehorende nota van toelichting. In diezelfde periode heeft ook een consultatie van de Tabaks- en rookwarenregeling plaatsgevonden. Het verslag op hoofdlijnen van die internetconsultatie is openbaar gemaakt op 14 februari 2018.

Diverse vragen zijn gesteld die voor wat betreft de wijziging van het Tabaks- en rookwarenbesluit hieronder vetgedrukt zijn weergegeven. Er zijn in totaal 102 reacties binnengekomen van organisaties, zorgprofessionals en particulieren. De organisaties zijn onder te verdelen in organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid, organisaties uit de tabaksindustrie, organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten en organisaties die actief zijn in de elektronische sigarettenbranche. Bij de consultatie is aangegeven dat degenen die verbonden zijn aan de tabaksindustrie worden verzocht om alleen een reactie te geven over de technische uitwerking van het ontwerpbesluit. Bij de weging van de inhoudelijke argumenten van deze organisaties is vervolgens rekening gehouden met artikel 5, derde lid, van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging. In dit verslag op hoofdlijnen zijn de reacties op de vragen over het verbod rookwaren uit te stallen (hierna: uitstalverbod) en het verbod op een zelfstandige aankooptransactie via een tabaksautomaat in het Tabaks- en rookwarenbesluit verwerkt.

De opmerkingen van de respondenten op de vragen over de nadere regels inzake het uitstalverbod die in de wijziging van de Tabaks- en rookwarenregeling zijn opgenomen, zijn nog niet verwerkt en openbaar gemaakt in het verslag op hoofdlijnen van de consultatie van de Tabaks- en rookwarenregeling. De wijziging van het Tabaks- en rookwarenbesluit, onder andere ter regeling van eisen met betrekking tot het aan het zicht onttrekken van te koop aangeboden tabaksproducten en aanverwante producten moet eerst zijn vastgesteld, voordat de nadere regels met betrekking tot het uitstalverbod die zijn opgenomen in de Tabaks- en rookwarenregeling in werking kunnen treden. De reacties van de respondenten over de nadere regels over het uitstalverbod in de Tabaks- en rookwarenregeling worden daarom, vanwege de samenhang van de onderwerpen, in dit verslag op hoofdlijnen van de consultatie van het Tabaks- en rookwarenbesluit meegenomen.

Het gaat dan om reacties op de vragen over het verbod op het gebruik van afbeeldingen bij de onlineverkoop van rookwaren, het verbod op reclame in etalages van speciaalzaken en het verbod om zelf rookwaren te pakken uit zogenaamde graaibakken met ingang van 2022. De reacties op het verbod op zogenaamde graaibakken verwerk ik bij mijn reactie op het verbod op een zelfstandige aankooptransactie via een tabaksautomaat in het Tabaks- en rookwarenbesluit. Het gaat hier in beide gevallen over een verbod op het in de handel brengen van tabaksproducten zonder terhandstelling. De vraag hierover in de Tabaks- en rookwarenregeling gaat met name over de inwerkingtredingstermijn.

De op een aantal punten ontvangen reacties geven aanleiding tot enkele aanpassingen en verduidelijkingen van het Tabaks- en rookwarenbesluit en de nota van toelichting. Daarnaast geven de opmerkingen over de nadere eisen van het uitstalverbod in de Tabaks- en rookwarenregeling aanleiding tot aanpassing van de Tabaks- en rookwarenregeling en de bijbehorende toelichting. Het wijzigingsbesluit van de Tabaks- en rookwarenbesluit is op 19 december 2018 in verband met de verplichte voorhangprocedure naar de beide Kamers der Staten-Generaal gezonden. Hierna wordt

het wijzigingsbesluit voor advies naar de Raad van State gestuurd. Zoals hierboven al aangegeven kan de wijzigingsregeling van de Tabaks- en rookwarenregeling voor wat betreft het uitstalverbod niet eerder in werking treden dan nadat het wijzigingsbesluit van het Tabaks- en rookwarenbesluit is vastgesteld.

- *Reactie op de opmerkingen die gemaakt zijn tijdens de internetconsultatie van het Tabaks- en rookwarenbesluit*

Vraag: Uitzondering op het uitstalverbod voor speciaalzaken die uitsluitend rookwaren en rookaccessoires verkopen

Het voorstel om speciaalzaken die slechts tabaks- en aanverwante producten en rookaccessoires verkopen uit te zonderen van het uitstalverbod, wordt door 40% van de respondenten gesteund. Het gaat dan om organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid, zorgprofessionals en particulieren. Deze respondenten geven aan elke vorm van verleiding te willen beperken. Het zien van tabaksproducten kan aanzetten tot roken, vergemakkelijkt het doorgaan met roken en maakt het moeilijker om te stoppen. Ook enkele organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten steunen dit voorstel. Daarnaast steunt 20% van de organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid, zorgprofessionals en particulieren weliswaar het voorstel om een uitstalverbod te introduceren, maar wordt de voorgestelde uitzondering voor tabakspeciaalzaken die uitsluitend tabaks- en aanverwante producten verkopen, niet gesteund. Het uitstalverbod zou volgens deze respondenten voor iedereen moeten gelden. Een klein deel vindt dat er naast een uitstalverbod ook hoge accijnzen, onaantrekkelijke verpakkingen en een vermindering van het aantal verkooppunten moet worden ingevoerd. In de Tabaks- en rookwarenregeling zijn nadere verpakkingseisen opgenomen om de aandacht van jongeren voor tabaksverpakkingen te verminderen (Stcrt. 2018, nr. 23779). Verder ga ik hier niet op de andere voorstellen van deze respondenten in omdat deze ver buiten de reikwijdte van de vragen van de internetconsultatie liggen.

De voorstanders hebben met elkaar gemeen dat zij tabaksproducten geen normaal product vinden en elke vorm van verleiding willen beperken. Regelmatig wordt dan ook verwezen naar andere landen waar al langer een uitstalverbod geldt. Een enkeling vreest dat de uitzondering mogelijk tot een toename van speciaalzaken die slechts tabaks- en aanverwante producten en rookaccessoires verkopen, kan leiden.

20% van de respondenten is geen voorstander van het voorstel om alleen speciaalzaken die enkel tabaks- en aanverwante producten en rookaccessoires verkopen, uit te zonderen van het uitstalverbod. Zij willen de te verkopen producten uitbreiden met gemakproducten. Het betreft hier hoofdzakelijk particulieren, organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten, organisaties uit de tabaksindustrie en tankstations. Organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten en/of sigaren en organisaties uit de tabaksindustrie geven als reden aan dat de voorgestelde uitzondering voor veel speciaalzaken geen reële optie is, omdat zij met name afhankelijk zijn van de omzet uit andere gemakproducten, zoals tijdschriften, boeken, speelgoed, postdiensten etc. Slechts enkele speciaalzaken zouden genoeg omzet genereren om zich staande te kunnen houden. Zij pleiten er daarom voor om de uitzondering niet te beperken tot tabaks- en aanverwante producten, maar te verruimen met de gemakproducten. Volgens deze respondenten is dat ook wat de Tweede Kamer bedoelde in het gewijzigd amendement 34470 nr. 14 (Volp, Dik-

Faber) dat op 25 januari 2017 door de Tweede Kamer werd aangenomen en waarin wordt gesteld: “Bij ... algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat dit verbod niet geldt voor bij algemene maatregel van bestuur aangewezen verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten. Daarbij kan gedacht worden aan speciaalzaken”.

Ik ben van mening dat de formulering van het amendement mij vrijlaat in de uitwerking van het uitstalverbod. Een uitzondering voor gemakszaken vind ik niet wenselijk. De gemakszaken bedienen met een breed aanbod, waaronder ook tijdschriften, boeken en speelgoed, een brede doelgroep waaronder gezinnen met kleine kinderen en jongeren.

Organisaties die belang hebben bij de verkoop van e-sigaretten, organisaties uit de tabaksindustrie en enkele particulieren pleiten ervoor om ook e-sigaretten en heat not burn producten, uit te zonderen van het uitstalverbod, omdat deze producten volgens hen minder schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Enkele organisaties die belang hebben bij de verkoop van sigaren, pleiten voor een uitzondering voor sigaren, cigarillo's en/of voor pijptabak, omdat deze producten vooral door oudere klanten worden aangeschaft en de verkoper hierover vaak advies geeft. Zoals in het amendement (nu: artikel 5, derde lid, van de Tabaks- en rookwarenwet) is verwoord, is het uitstalverbod van toepassing op alle tabaksproducten en aanverwante producten. Het gaat om producten die alle schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Een onderscheid maken tussen de verschillende producten is dan ook in strijd met het wetsartikel.

Daarnaast wordt door enkele organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten voorgesteld om naast het verkopen van rookwaren en accessoires ook loten en leeftijdsgebonden producten te mogen blijven verkopen. Tankstations stellen een uitzondering voor hun verkoopkanaal voor omdat het een 18-plus omgeving zou betreffen. Zij menen dat dit voorstel het ongelijke speelveld ten opzichte van supermarkten versterkt. Ik ben niet voornemens tankstations uit te zonderen. Ik ben niet van mening dat het een 18-plus omgeving betreft. Ook gezinnen met kleine kinderen komen binnen bij tankstations en 16-jarigen komen er om benzine voor hun brommer of scooter af te rekenen.

Een enkele organisatie die belang heeft bij de verkoop van tabaksproducten erkent dat er inderdaad veel visuele impact gepaard gaat met het uitstellen, zoals dat nu gebeurt. Andere respondenten menen weer dat het voorstel niet effectief zou zijn om jongeren te beschermen. Uit verschillende onderzoeken is echter gebleken dat een uitstalverbod een effectief middel is om jongeren te beschermen tegen het starten met roken¹. Verkooppunten gebruiken tabaksdisplays namelijk om tabaksproducten aan te prijzen; deze displays zijn daarmee een reclamemiddel voor verkooppunten en fabrikanten. Deze displays geven visuele signalen af die bij rokers en degenen die proberen te stoppen het verlangen naar een sigaret kunnen opwekken. Daarmee vergroten deze displays de kans op een spontane aankoop. Met name jongeren, maar ook ex-rokers kunnen hier gevoelig voor zijn. Tabaksdisplays wekken daarnaast de indruk dat tabaksproducten normale, geaccepteerde producten zijn.

Zoals hierboven al aangegeven laat het amendement mij vrij in de uitwerking van het uitstalverbod. Ook de Kamer is door mijn voorganger geïnformeerd dat een volgend kabinet op basis van de bevindingen van de consultatie een definitieve keuze zal maken met betrekking tot de regelgeving

¹ Monshouwer, K., Verdurmen, J., Ketelaars, T., and Van Laar, M.W. (2014). Points of sale of tobacco products. Synthesis of scientific and practice-based knowledge of the impact of reducing the number of points of sale and restrictions on tobacco product display. Trimbos-instituut, Utrecht

omtrent het uitstalverbod². Het afgelopen half jaar hebben de ontwikkelingen in verband met het Nationaal Preventieakkoord ertoe geleid dat ik voornemens ben een uitstalverbod in te voeren, met een uitzondering voor twee categorieën speciaalzaken. De eerste soort speciaalzaak mag uitsluitend tabaksproducten, aanverwante producten, rookaccessoires, loten en dagbladen verkopen. De voorgestelde uitzondering die ter internetconsultatie is voorgelegd (speciaalzaken die slechts rookwaren en rookaccessoires verkopen) wordt derhalve uitgebreid met loten en dagbladen. Speciaalzaken mogen naast rookwaren en rookaccessoires dus ook nog loten en dagbladen verkopen om onder de uitzondering van het uitstalverbod te vallen. Om te voorkomen dat deze uitzondering mogelijk tot een toename van speciaalzaken die slechts rookwaren, rookaccessoires, loten en dagbladen mogen verkopen zal leiden, zal ik dit effect laten monitoren.

Verder ben ik naar aanleiding van de onderhandelingen over het Nationaal Preventieakkoord voornemens nog een tweede categorie speciaalzaken uit te zonderen van het uitstalverbod. Het gaat dan om bestaande speciaalzaken die maximaal € 700.000 netto per jaar omzetten en waarbij tenminste 75% van deze omzet uit tabaks- en aanverwante producten wordt gehaald. De uitzondering op het uitstalverbod voor deze kleine speciaalzaken is erin gelegen dat zij, in verhouding tot grotere zaken, disproportioneel (financieel) getroffen zouden worden door het uitstalverbod. Dat ligt niet alleen in het feit dat zij een kleine omzet hebben, maar ook in het feit dat die omzet vaak het inkomen en de pensioenvoorziening van een familie zijn. Het gaat om speciaalzaken die op dit moment al als zodanig bestaan, zoals bestaande kleine familiezaken. Om die reden is het voornemen om in de Tabaks- en rookwarenregeling op te nemen dat bij de registratie bij de NVWA wordt aangegeven dat de speciaalzaak al op 1 januari 2019 als tabaks- en gemakswinkel in het handelsregister stond ingeschreven. Tevens blijkt de maximale omzet uit een samenstellingsverklaring van een accountant die elke vijf jaar wordt vernieuwd. Hierdoor blijft de speciaalzaak gehouden aan de maximale netto jaaromzet, om onder de uitzondering van het uitstalverbod te kunnen vallen. Verder zorgt een registratie op naam ervoor dat het niet een uitzondering is zonder einddatum maar dat het om een eerbiedigingsconstructie gaat. De reacties van de respondenten, die hebben aangegeven dat slechts enkele speciaalzaken genoeg omzet genereren om onder de uitzondering te kunnen vallen, zijn bij het maken van deze keuze meegewogen. Het zal in het totaal om ongeveer 150 speciaalzaken gaan die uitgezonderd worden van het uitstalverbod. Het ligt in de lijn der verwachting dat het aantal speciaalzaken in de loop der jaren zal verminderen.

Vraag: Supermarkten zijn vanaf 2020 verplicht om aan het uitstalverbod te voldoen

Het merendeel van de zorgprofessionals en organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid is voor invoering van het uitstalverbod bij supermarkten met ingang van 2020. Een groot deel vindt zelfs dat de invoering van het uitstalverbod in deze branche eerder zou kunnen. Organisaties uit de tabaksindustrie, tankstations en organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten vinden het logisch dat supermarkten met ingang van 2020 een uitstalverbod invoeren, conform de eerste moties van de Tweede Kamer, die volgens hen alleen over een uitstalverbod in supermarkten spraken. Meerdere supermarkten geven aan dat ze op zich niet tegen een uitstalverbod zijn, maar dat ze moeite hebben met de verschillende voorgestelde invoeringstermijnen in relatie tot het gelijkheidsbeginsel.

² Kamerstuk 2016-2017, 32011 nr. 59

Vraag: Andere verkooppunten dan supermarkten worden tot 2022 uitgezonderd van het uitstalverbod

Bijna alle zorgprofessionals en organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid vinden vier jaar uitstel voor andere branches dan supermarkten veel te lang. Deze respondenten zijn van mening dat invoering veel eerder zou kunnen dan in 2022. Supermarkten vinden deze termijn ook te lang uit een oogpunt van een level playing field. Tankstations geven aan dat een eerdere invoering dan 2022 voor hen onmogelijk is. Organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten zijn het met het voorstel eens.

Ik ben voornemens de voorgestelde invoeringstermijnen aan te passen, ook gezien de reacties van veel respondenten. Voor supermarkten blijf ik bij een invoeringstermijn met ingang van 2020. Supermarkten hebben al op een eerder tijdstip ervaring opgedaan met het uitstalverbod. Een pilot is in 2015 uitgevoerd in deze winkels om de effecten van het uitstalverbod te kunnen inschatten. Door deze pilot wordt het uitstalverbod nu op grotere schaal geïmplementeerd. Een uitstalverbod voor de andere verkooppunten wil ik in 2021 in laten gaan. Investerings om een uitstalverbod te realiseren hoeven niet groot te zijn. In de regelgeving worden geen eisen aan gesteld aan het materiaal om tabaks- en aanverwante producten uit het zicht te halen. De gekozen termijnen zijn naar mijn mening daarom redelijk. De andere verkooppunten hebben nog twee jaar de tijd voor zij aan het uitstalverbod moeten voldoen.

Vraag: Verbod op een zelfstandig aankooptransactie via een tabaksautomaat vanaf 2022

In het overgrote deel van de reacties wordt steun uitgesproken voor het voorstel om een zelfstandig aankooptransactie via tabaksautomaten niet meer toe te staan vanaf 2022. Deze reacties zijn afkomstig van organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid, zorgprofessionals en particulieren. In zeer veel reacties, met name van organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid, wordt gepleit voor een eerdere invoering dan 2022. Overigens gaat deze regel al in 2020 in en is een overgangsmaatregel getroffen tot 2022 voor bestaande tabaksautomaten. Een deel van de voorstanders meldt dat de maatregel aansluit bij internationale best practices. Zo bevelen bepaalde richtsnoeren voor de implementatie van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging aan om de verkoop via tabaksautomaten te verbieden, omdat deze automaten alleen al door hun aanwezigheid een vorm van reclame voor en promotie van tabaksproducten zijn. Een dergelijk verbod zou daarnaast een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van de toegankelijkheid van tabaksproducten voor jongeren. Door de verkoop via automaten aan banden te leggen, worden kinderen ook beschermd tegen de verleiding om te gaan roken.

De weerstand komt met name vanuit organisaties uit de tabaksindustrie en organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten. Zij zijn van mening dat het niet meer toestaan van een zelfstandige aankooptransactie via een tabaksautomaat vanaf 2022 een disproportionele, niet-effectieve maatregel is. Bovendien stellen zij dat het niet bekend zou zijn dat de prevalentie van roken wordt beïnvloed door een verbod op automaten. Aangegeven wordt verder dat, indien het verbod wordt doorgezet, een overgangstermijn tot minimaal 1 januari 2025 noodzakelijk zou zijn.

Ik ben voornemens de maatregel door te zetten. Het niet meer toestaan van zelfstandige aankooptransacties via tabaksautomaten draagt bij aan het terugdringen van een aantrekkelijke en laagdrempelige aanschaf van tabaksproducten. Dit maakt tabaksproducten minder toegankelijk en

kan de verleiding om (weer) te beginnen met roken met name onder jongeren verkleinen. Ik zal dan ook niet kiezen voor een latere inwerkingtredingsdatum.

Verder vraagt Koninklijk Horeca Nederland of de verkoop van tabaksproducten vanachter de bar is/blijft toegestaan, nu een zelfstandig aankooptransactie via een tabaksautomaat straks wordt verboden. In de Drank- en Horecawet staat dat het verboden is een horecalokaliteit tevens in gebruik te hebben voor het uitoefenen van de kleinhandel. De verkoop van tabaksproducten vanachter een bar in een horecalokaliteit valt onder de definitie van kleinhandel. Dit betekent dat er in een horecalokaliteit met een DHW-vergunning geen tabaksproducten verkocht mogen worden vanachter de bar.

Vraag: Verbod op het zelf pakken van rookwaren uit zogenaamde graaibakken vanaf 2022

Een grote meerderheid van de respondenten steunt het voorstel om het zelf pakken van rookwaren uit zogenaamde graaibakken niet meer toe te staan. Het betreft organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid, organisaties uit de tabaksindustrie, organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten, particulieren en zorgprofessionals. Daarvan geeft een groot deel van hen, voornamelijk gezondheidsorganisaties, aan dat ze het inhoudelijk eens is, maar de maatregel eerder ingevoerd wil zien dan 2022. Veel particulieren en gezondheidsorganisaties geven als motivatie aan dat tabak geen normaal product is, dat deze producten minder aantrekkelijk en toegankelijk zouden moeten zijn en dat ze daarom achter deze maatregel staan.

Hoewel organisaties uit de tabaksindustrie en meerdere organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten, waaronder sigaren, het eens zijn met het voorstel willen zij een uitzondering voor de verkoop van sigaren, al dan niet uitgestald in zogenaamde humidors. Organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten geven aan dat wanneer sigaren in humidors niet worden uitgezonderd dit organisatorische en financiële problemen met zich mee zal brengen, omdat de verkoper de kassa dan onbeheerd moet achterlaten. Aangenomen wordt dat met een humidior in dit geval een klimaatkamer wordt bedoeld waar de luchtvochtigheid constant wordt gehouden om sigaren in goede conditie te bewaren. Ook kunnen er kleinere modellen humidors in gebruik zijn.

Hoewel ik dit probleem erken, ben ik desondanks niet voornemens in het algemeen sigaren in alle soorten humidors uit te zonderen van het verbod op het in de handel brengen van tabaksproducten zonder terhandstelling. Humidors worden hiermee niet verboden, alleen het zelf pakken van sigaren uit humidors wordt verboden. Ik ben voor een gelijk speelveld voor alle rookwaren. Een uitzondering voor specifieke rookwaar geeft ruimte voor onduidelijkheid en werkt een slechte naleving in de hand.

Wel zal een uitzondering gelden voor een speciaalzaak die slechts tabaksproducten, aanverwante producten, daarbij behorende accessoires, loten en dagbladen verkoopt of een speciaalzaak die maximaal €700.000 omzet en waarvan tenminste 75% van de omzet wordt gehaald uit rookwaren en die nog aan een aantal andere voorwaarden voldoet. In dergelijke speciaalzaken dient het middel, zoals een klimaatkamer, waarmee rookwaren zonder terhandstelling door tussenkomst van een verkoper in de handel worden gebracht, vergrendeld te zijn en slechts ontgrendeld te kunnen worden door of ten behoeve van personen van achttien jaar of ouder. Voorts dient het middel waarmee de producten zonder terhandstelling van een verkoper in de handel worden gebracht, in het zicht te staan van de persoon voor wiens rekening en risico het middel werkt of van de

exploitant van de inrichting waar het middel zich bevindt of diens personeel, zodat het personeel van het verkooppunt kan zien dat bijvoorbeeld een klimaatkamer alleen betreden wordt door personen van achttien jaar en ouder.

Daarnaast vraag een brancheorganisatie voor verkooppunten op luchthavens om een uitzondering van het verbod voor deze verkooppunten. Ook hierbij ben ik voor een gelijk speelveld voor iedereen. Uitzondering geeft ruimte voor onduidelijkheid en slechte naleving.

Een heel klein deel van de respondenten is het oneens met het voorstel, het betreft bijna allemaal particulieren. Zij vinden de maatregel niet effectief of betuttelend.

Tot slot heeft bijna een kwart van de respondenten niet gereageerd op de vraag over het verbod op het zelf pakken van rookwaren. Het gaat dan om particulieren, maar ook om organisaties uit de tabaksindustrie en organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten.

- *Reactie op de opmerkingen die gemaakt zijn tijdens de internetconsultatie over de nadere regels over het uitstalverbod in de Tabaks- en rookwarenregeling*

Vraag: Internetverkoop (Tabaks- en rookwarenregeling)

In de meerderheid van de reacties wordt expliciet steun uitgesproken voor het voorstel de regels voor het uitstalverbod van rookwaren tevens te laten gelden voor de online verkoop. Deze reacties zijn veelal afkomstig van zorgprofessionals en organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid en fysieke verkooppunten, zoals supermarkten, tankstations en speciaalzaken. Zij kunnen zich vinden in het voorstel om online uitsluitend een tekstuele presentatie van rookwaren toe te staan. Afbeeldingen en video's zijn niet meer toegestaan. Deze regels zullen ook toegepast worden op grensoverschrijdende verkoop op afstand aan een consument die zich in Nederland bevindt. Door de regels van toepassing te laten zijn op de gehele internetverkoop wordt de Nederlandse consument beschermd.

Slechts in een klein deel van de reacties afkomstig van burgers, online verkooppunten, organisaties uit de tabaksindustrie en organisaties die actief zijn in de elektronische sigarettenbranche bestaat er geen steun voor de regels. Deze tegenstanders geven aan het niet eens te zijn met de voorgestelde regels voor online verkoop, vanwege betutteling, geen gelijk speelveld en disproportionaliteit. Ook wordt aangegeven dat bepaalde producten zouden moeten worden uitgezonderd van het uitstalverbod wanneer het gaat om online verkoop, omdat bij het kopen van deze producten visuele en tekstuele toelichting noodzakelijk zouden zijn. Het gaat dan om het uitzonderen van sigaren, pijptabak, cigarillo's en e-sigaretten. Over de e-sigaret wordt aangegeven dat een uitgebreide gebruiksaanwijzing met beeldmateriaal noodzakelijk is voor een juist en veilig gebruik van deze producten. Een organisatie actief in de elektronische sigarettenbranche en een tabaksspecialzaak geven aan dat de voorgestelde regels het niet mogelijk maken om te voldoen aan alle verplichte informatievoorzieningen. Ook wordt aangegeven dat fysieke verkooppunten deze informatie niet mogen verschaffen.

Ik ben niet voornemens in te gaan op deze voorstellen. Online verkooppunten zijn toegankelijk en laagdrempelig voor het brede publiek, waaronder ook jongeren. Het is belangrijk om te zorgen dat jongeren niet beginnen met roken of dampen. Het uit het zicht halen van rookwaren voorkomt dat

door het zien van rookwaren de verleiding ontstaat om te gaan roken of dampen. Met het uitstalverbod blijft het voor consumenten wel mogelijk om rookwaren aan te schaffen via online verkooppunten. Online verkooppunten hebben ook nog steeds de ruimte om de consument via tekstinformatie te informeren over het assortiment en de aangeboden producten. Indien de consument additionele informatie of uitleg behoeft, bieden speciaalzaken en andere fysieke verkooppunten van rookwaren de mogelijkheid om op verzoek van de klant deze informatie te delen. Een gebruiksaanwijzing voor het veilig gebruik van het product moet bij e-sigaretten en kan bij de andere rookwaar worden meegestuurd. Daarnaast biedt afdeling 2B van titel 5 van het Burgerlijk wetboek de consument een wettelijke bedenktijd van veertien dagen en de mogelijkheid om het product kosteloos terug te sturen.

In veel reacties op de internetconsultatie is ingegaan op de vraag over de invoeringstermijn van 2022. Hierin wordt steeds benadrukt dat de voorgestelde termijn te ver in de toekomst ligt. Het aanpassen van een webpagina kan immers relatief snel gebeuren. Nu ik de inwerkingtredingstermijn voor een uitstalverbod van rookwaren voor andere verkooppunten dan supermarkten in 2021 in wil laten gaan, kies ik voor de online verkoop voor eenzelfde inwerkingtredingstermijn. Ik ben dan ook voornemens het uitstalverbod van rookwaren voor de online verkoop ook per 2021 in te laten gaan.

In reacties van organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid wordt expliciet aangegeven dat ook doorverwijzingen naar andere internetpagina's met aanvullende informatie, zoals afbeeldingen en video's, niet zouden moeten worden geaccepteerd. Ik kan me hierin vinden, omdat het brede publiek steeds dient te worden beschermd tegen blootstelling aan rookwaren. Het uitstalverbod geldt voor de online verkoop, waaronder ook het doorverwijzen naar andere webpagina's met visuele aantrekkelijke kenmerken van tekstuele aanduidingen en afbeeldingen en video's van rookwaren wordt verstaan. Ik ben voornemens dit in de toelichting bij de Tabaks- en rookwarenregeling te verduidelijken.

Ook wordt in enkele reacties voorgesteld om een andere leeftijdsverificatieverplichting in te voeren voor de online verkoop van rookwaren. De leeftijd wordt geverifieerd bij online verkoop van rookwaren. Met de huidige leeftijdsverificatieverplichting en het uitsluitend tekstueel aanbieden van rookwaren is de bescherming van jongeren tegen blootstelling aan rookwaren op grond van de mij op dit moment beschikbare informatie adequaat.

In een vijftal reacties wordt aangegeven dat ook de ambulante en mobiele verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten op evenementen en festivals nadrukkelijke aandacht vraagt in de toelichting bij de regeling. Het uitstalverbod is van toepassing op online verkooppunten én op alle fysieke verkooppunten die rookwaren verkopen als onderdeel van een breder verkoopassortiment van producten. Hier vallen ook ambulante en mobiele verkoop van rookwaren op evenementen en festivals onder. Ik ben voornemens de toelichting bij de Tabaks- en rookwarenregeling hierop te verduidelijken.

In enkele reacties wordt aangegeven dat het voorstel niet ver genoeg gaat en dat online verkoop van rookwaren niet meer toegestaan zou moeten worden. Op deze reacties wordt niet ingegaan, omdat deze reacties buiten de reikwijdte van de gestelde vragen over de geconsulteerde ontwerpregeling vallen.

Vraag: Verbod op reclame in de etalage van speciaalzaken (Tabaks- en rookwarenregeling)

Vastgesteld kan worden dat de overgrote meerderheid van de respondenten het belang onderschrijft van het weren van rookwaren in etalages van speciaalzaken. Nagenoeg in alle reacties van zorgprofessionals, organisaties die zich inzetten voor tabaksontmoediging en gezondheid maar ook van particulieren en van een klein aantal organisaties dat belang heeft bij de verkoop van tabak, wordt dit een goede maatregel gevonden om blootstelling van rookwaren aan het brede publiek tegen te gaan.

Uit de gezondheidshoek wordt opgemerkt dat men het opmerkelijk vindt dat in dit verband gevelreclame wel blijft toegestaan bij alle verkooppunten die aan de huidige definitie van een speciaalzaak voldoen, zoals de meeste gemakswinkels, en dat binnen in het verkooppunt reclame mag worden gemaakt. Daarbij wordt het brede publiek dat deze winkels binnenloopt nog steeds aan reclame blootgesteld binnen in de winkel. Vanuit het oogpunt van bescherming van de volksgezondheid wordt dit onwenselijk geacht en pleit men ervoor ook dit te verbieden. Er wordt niet op deze reacties ingegaan, omdat deze reacties buiten de gestelde vragen over het geconsulteerde ontwerpbesluit vallen. Zie voor de laatste ontwikkelingen over reclameverboden het Nationaal Preventieakkoord.

Het zijn vooral organisaties uit de tabaksindustrie en organisaties die belang hebben bij de verkoop van tabaksproducten die zich niet kunnen vinden in het voorstel. Hiervoor brengen zij verschillende redenen naar voren. Men pleit er voor cigarillo's en sigaren uit te zonderen van dit verbod. Volgens deze partijen richten deze producten zich niet op de jeugd en daarnaast vindt men de verkoop van sigaren en cigarillo's kernactiviteiten van een speciaalzaak en is het daarom legitiem producten die legaal verkocht worden in de etalage uit te stallen.

Ook pleiten organisaties die actief zijn in de elektronische sigarettenbranche voor een uitzondering, maar dan voor elektronische sigaretten. Elektronische sigaretten zouden een ander podium moeten krijgen om als gezonder alternatief met goede informatie makkelijker verkrijgbaar te zijn. Het toepassen van dezelfde regels op alle tabaksproducten, ongeacht hun risicoprofiel is niet in het belang van de volksgezondheid, aldus deze partijen. Zoals in alle toelichtingen bij de regelgeving over de e-sigaretten is verwoord, ben ik van mening dat ook deze producten schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Ik ben dan ook geen voorstander voor het maken van een uitzondering voor deze producten. Op basis van deze reacties blijven de regels over het uitstalverbod in etalages voor speciaalzaken ongewijzigd.